

Nr 148

Utlåtande i anledning av väckt motion angående viss ersättning till värnpliktige Bengt Ryding.

(5:e avd.)

I en inom andra kammaren av herrar *Lundqvist* och *Andreasson* väckt motion (II: 87) har hemställtts, att riksdagen måtte besluta, att enligt de normer, som gäller för 1950 års militärsättningsförordning, till värnpliktige nr 849-15-50 Bengt Ryding, P 4, från Vänersborg, endera enligt militärsättningsförordningen eller från det under tolfte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget: Diverse pensioner och understöd må utbetalas en ersättning som med hänsyn till föreliggande omständigheter kan anses vara skälig.

Till stöd för ifrågavarande förslag anför motionärerna följande.

Under militärtjänstgöring den 17 mars 1952 ådrog sig värnpliktige 849-15-50 Bengt Ryding, P 4, från Vänersborg en skada vid en trafikolycka som för hans vidkommande medförde invaliditet och arbetsoförmåga till 33 1/3 procent.

Olyckan inträffade under en manöver veckan den 16—22 mars 1952. Ryding var utbildad till motocykelförare, och olyckan inträffade efter midnatt vid körning i mörker med avskärmat ljus.

Vid olyckan skadades Ryding i höger lårben 1 dm ovan knäet och blev förd till garnisonssjukhuset i Skövde för erhållande av vård.

Förhållandet i samband med olyckan och den vård Ryding erhöll å militärsjukhuset torde framgå av de handlingar i ärendet som vi sedermera kommer att överlämna till vederbörande utskott.

Utöver detta må omnämnas att Ryding vårdades under 2 1/2 månader på sjukhus och var sjukskriven under 4 år och 2 1/2 månader.

Ryding var före inkallelsen till värnpliktstjänstgöring utbildad till målare och hade en sammanlagd utbildningstid av ca 4 1/2 år.

Genom den skada han ådragit sig kan han tyvärr icke numera arbeta i målarfacket, vartill han utbildat sig. Detta är i och för sig beklagansvärt för en ung man som använt tid och krafter för en yrkesutbildning av detta slag.

Ryding är gift och har hustru och ett barn att försörja. För detta har han en ersättning till sitt förfogande från riksförsäkringsanstalten som belöper sig till kronor 157: 90 per månad.

Då denna summa av förklarliga skäl icke är till fyllest för detta ändamål, har han nu startat en kioskrörelse. För detta ändamål har han av Vänersborgs stad erhållit rätt att bedriva denna handel i en park som frekventeras av allmänheten ca 5 månader om året. Från kungafonden har han erhållit ett anslag av 500 kronor och i värnpliktslån 5 000 kronor. Detta värnpliktslån skall amorteras på 10 år.¹

¹ Skall vara 5 år enligt sedermera lämnad uppgift.

Till dessa kostnader kommer att han på grund av sin invaliditet icke gående eller cyklande kan förflytta sig mellan kiosken och hemmet.

Han har därför måst inköpa en invalidbil och därigenom tvingats ytterligare öka sin låneskuld.

Om man tar i betraktande hans långa sjukhusvistelse och långvariga konvalescenstid, torde det klart framgå att han är i en synnerligen brydsam ekonomisk belägenhet. Han torde därför, på grund av att han utan eget förvållande förolyckats i militärtjänst, vara värd en ekonomisk hjälp i någon form utöver den ersättning som han erhåller från riksförsäkringsanstalten.

Vi anser att det bör komma under omprövning en avskrivning av värnpliktslånet och en höjning till skäligt belopp av hans ersättning från riksförsäkringsanstalten.

Av tillgängliga handlingar inhämtas följande.

Kurator vid Änggårdens yrkesskolor och ortopediska klinik anför i rapport den 22 oktober 1955 bl. a. följande.

Ryding hade vårdats för ifrågavarande skada fram till juni 1955. Samma dag som han friskskrevs, snubblade han och föll, varvid han åter bröt det tidigare skadade lårbenet. Han vårdades därefter på Änggården, varifrån han utskrevs den 22 oktober 1955. Ryding kunde ej återgå till målaryrket. Han har erhållit ett värnpliktslån å 5 000 kronor, som han använt för startande av kioskrörelse. Till denna rörelse har han fått bidrag från dels kommunen med 500 kronor, dels landstinget med 500 kronor. Hustrun är anställd vid Älvsborgs läns vägförvaltning med en lön på omkring 750 kronor i månaden. Kioskrörelsens omsättning var under tiden den 21 maj—den 1 oktober ca 27 000 kronor. Stora möjligheter finns att arbeta upp rörelsen. Makarna har en tvåårig dotter. Makarna bor i hustruns fastighet, taxeringsvärderad till 30 000 kronor. Fastigheten är intecknad till hela taxeringsvärdet. En lägenhet är uthyrd till Rydings mor för 75 kronor per månad. Amorteringarna på fastigheten uppgår till 100 kronor per månad, vartill kommer fastighetens underhåll. Ryding har en skuld på 1 800 kronor till svärföräldrarna.

Pensionsnämndens sekreterare i Vänersborg anför i skrivelse den 7 december 1955 till pensionsstyrelsen i anledning av en framställning från Ryding om socialvårdsbyråns medverkan för finansierande av inköp av en bil bl. a. följande.

Genom tillmötesgående av de kommunala myndigheterna har Ryding medgivits driva en kioskrörelse inom ett fritidsområde. Detta område är synnerligen välbesökt under sommartid, men även under vintertid kan han påräkna någorlunda hygglig affärsomsättning och detta så mycket mera som han numera fått tobaksrättigheter och dessutom försökt sig på att uppträda som ombud för must- och fruktdrycker. Makarna Ryding är ideellt intresserade, skötsamma, ambitiösa och energiska. Familjens ekonomiska situation framgår i stort av kurators vid Änggårdens yrkesskolor rapport. Fastigheten, som äges av hustru Ryding, är taxerad för 30 000 kronor och intecknad för 32 000 kronor; dessutom finns ett borgenslån å 4 000 kronor. Fastigheten är brandförsäkrad för 53 000 kronor, vilket närmast motsvarar dess reella värde. Makarna har att erlægga $4\frac{3}{4}$ % ränta på 15 000 kronor, $5\frac{1}{2}$ % ränta på 3 000 kronor och 6 % ränta på 11 600 kronor. Amorteringen belöper sig till 100 kronor per månad. Det är ännu för tidigt att yttra sig om bärigheten av rörelsen, men mannen Ryding har gott hopp om att de 19 % han har att tillgodoräkna sig i genomsnitt vid försäljningen skall

ge honom och familjen en hygglig bärning; vintertid måste man räkna med någon stagnation men detta hjälps upp av sommarens ökade försäljning. — Då det här gäller en person som är beroende av en bil för att kunna förskaffa sig inkomster, tillstyrkes att högsta möjliga belopp lämnas som bidrag. Det finns anledning tro, att staden i detta fall kommer att lämna bidrag för inköp av en bil. Den bil som åsyftas är en Volkswagen.

Familjebidragsnämnden i Vänersborg anför i skrivelse den 23 april 1956 till försvarets socialbyrå i anledning av en begäran från Ryding om anstånd med betalningen av värnpliktslånet bl. a. följande.

Kiosken är placerad vid ett utpräglat sommarfritidsområde vid Vänern. Ryding har haft kiosken öppen året runt, men under oktober—mars har öppethållandet inskränkt sig till tiden kl. 15—22, medan han under den övriga årstiden håller öppet från kl. 10. Bruttoomsättningen från den 21 maj 1955, då han öppnade kiosken, till årets slut uppgick till ca 35 000 kronor. Nettovinsten härav torde röra sig om ca 6 000 kronor. Under tiden den 1 januari—den 15 april 1956 beräknar han omsättningen till ca 10 000 kronor och nettovinsten till ca 1 500 kronor. — På grund av hustruns förvärsarbete är det ytterst få timmar hon kunnat hjälpa till som avbytare i kiosken. — Ryding har f. n. inga tillgångar. Genom vanförestalten i Göteborg ordnades i slutet av år 1955 så, att Ryding blev hjälpt att anskaffa en bil med invalidaggregat. Behovet av bil ansågs nödvändigt för att Ryding skulle kunna förflytta sig till och från arbetsplatsen (avstånd ca 2 km). Bidrag till bilen beviljades av pensionsstyrelsen med 2 000 kronor, av landstingen med 1 000 kronor och av Vänersborgs stad med 1 000 kronor. Rydings egen insats utgjorde 1 000 kronor. Rydings broder bidrog därjämte med 1 700 kronor i form av lån till Ryding. Detta belopp har Ryding ännu ej återbetalt. Ryding beräknar att varuskulderna f. n. uppgår till 3 000 kronor (bl. a. för inköp av kylbox för läskedrycker). Värnpliktslånet å 5 000 kronor samt bidragen från kungafonden, kommunen och landstingen å vardera 500 kronor hade använts sålunda: inköp av kiosken 2 500 kronor, nyanskaffning av inventarier 1 000 kronor samt lagerinköp 3 000 kronor.

Utskottet. Vid behandling av ett antal med det förevarande ärendet likartade fall har utskottet i tidigare sammanhang haft anledning understryka, att man otvivelaktigt skulle kunna peka på en rad under militärtjänstgöring inträffade olycksfall, där verkningarna för den av skadan drabbade blivit förhållandevis svåra utan att fördenskull vederbörande kunnat påräkna någon ersättning utöver den som utgår med tillämpning av militärsättningsförrordningen. Ett avsteg från huvudregeln på detta område skulle självfallet vara ägnat att medföra vittgående konsekvenser. I det fåtal fall där riksdagen tidigare lämnat sitt medgivande till särskild gottgörelse vid sidan av den författningensliga, har alldeles speciella skäl varit för handen. Sådana särskilda skäl kan enligt utskottets mening inte återopas till stöd för det i den föreliggande motionen väckta yrkandet. Utskottet kan därför inte biträda tanken på en höjning av den Ryding tillerkända livräntan. Ej heller anser sig utskottet kunna ingå i prövning av frågan om en avskrivning av det Ryding beviljade värnpliktslånet. Utskottet föreställer sig, att därest Ryding f. n. är ur stånd att fullgöra stipulerad amortering av detsamma, det

bör vara möjligt att utverka antingen en utsträckt betalningsplan eller erforderligt anstånd med lånets amortering.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,
att motionen II: 87 icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 5 november 1957

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Närvarande: se under utlåtandet nr 153.

Reservation

av herr *Andreasson*.